

REDACTIUNEA,
Administrația și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
TELEFON Nr. 226.
Scrisorile nefrancate nu se
primesc.
Manuscrisurile nu se returnează.
Inserate
se primesc la Administrația
Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena la M. Dukas Nachf.,
Ruz. Angenfeld & Emmerich
Lerner, Heinrich Schalek, A. Op-
pelik Nachf., Anton Oppelik.
In Budapesta la A. V. Gölber-
ger, Ekstein Bernat, Iuliu Le-
opold (VII Erzsébet-körút).
Prețul inserțiilor: o serie
garmonid pe o coloană 10 bani
pentru o publicare. Publicări
mai dese după tarife și invo-
iași. — **REKLAME** pe pagina
3-a o serie 30 bani.

GAZETA TRANSILVÂNIEI.

ANUL LXX.

GAZETA apare în fiecare zi
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.
Nr.-ri de Duminică 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
Nr.-ri de Duminică 8 fr. pe an.
Se prenumără la toate edi-
țiile postale din țară și din
afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov:
Administrația, Piața mare
târgului Inului Nr. 30. etajul
I. Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu dusul acasă: Pe un an 24
cor., pe șase luni 12 cor., pe
trei luni 6 cor. — Un asem-
blar 10 bani. — Atât abona-
mentele, cât și inserțiile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 227.

Brașov, Duminică 14 (27) Octombrie

1907.

Pactul economic și Dr. Lueger.

Eri s'a început în camera depu-
taților din Viena discuțiunea asupra
pactului economic. După prima citire
a proiectelor de lege relative la pact,
a luat cuvântul deputatul Dr. Chiari,
președintele uniunii partidelor națio-
nale germane, după care a vorbit con-
ducătorul creștinilor-sociali Dr. Lue-
ger. Acesta a accentuat cunoscutele
sale puncte de vedere într'un discurs
pipărat, îndreptat și de astădată în
contra politicianilor judeo-maghiari —
cum îi numește — sbiciuind în felul
său purtarea lor despotică față de na-
ționalitățile nemaghiare și „politica lor
de extorcare“ ce afirmă, că o urmăresc,
față cu Austria. Lăsăm să urmeze
după știrile primite azi, cuprinsul ace-
stui discurs remarcabil, care exprimă
vederile conducătorului celui mai pu-
ternic partid din „Reichsrath“.

Dr. Lueger, zice, că creștinii-so-
ciali s'au sfătuit asupra proiectelor
pactului pentru a lua o decizie, de-
dacă să voteze pro ori contra lor.
Nu se poate nega, că proiectele con-
țin multe în favorul Austriei, dar
sunt și multe puncte îngrijitoare în
ele, despre cari e de lipsă să se dea
lămuriri. De aceea partidul poate lua
o hotărâre definitivă numai după ce
va primi aceste lămuriri și după ce
proiectele se vor dezbate în comi-
siune. Susține, că discursurile mini-
ștrilor ungari Wekerle și Kossuth se
contrazic în parte cu discursurile mi-
niștrilor austriaci. „Avem un drept a
ști, cari miniștri au vorbit adevărul“.

„Un alt moment îngrijitor“ —
adauge Lueger — „este, că politicianii
maghiari, sau mai corect zis: judeo-
maghiari persistă în vechea lor poli-
tică de extorcare. Li cunoaștem din
atitudinea lor față cu naționalitățile
nemaghiare, pe cari le tractează în-
tr'un mod de necrezut căci li-se face

cu neputință până și exercitarea man-
datelor lor de deputat, și încă cu
forța. Dar îi cunoaștem pe acești poli-
ticieni și din modul cum au dobân-
dit sancțiunea prealabilă pentru ga-
ranțele constituției. Aceste garanțe
stau în legătură strânsă cu pactul și
se pare, că sunt prețul ce se plă-
tește Ungariei pentru incuviințarea
pactului. Austriacilor nu le poate fi
indiferent, ca regele apostolic din
grația lui Dumnezeu să devină un
rege din grația lui Kossuth. Dacă vom
privi mai deaproape garanțele consti-
tuției, ajungem la convingerea, că
regele Ungariei va fi și de aci încolo
pompos îmbrăcat, dar i-se ia miezul
original al unui rege și se transmite
asupra miniștrilor actuali ai coaliției“.

„Pentru a lua poziție față cu pac-
tul vrem să avem mai înainte și lă-
muriri liniștitoare despre aceea, că
în chestiunile militare nu se vor face
nouă concesiuni Maghiarilor. Avem
lipsă de-o armată austro-ungară, nu
însă de-o armată kossuthistă, pentru
care nu voim să aducem nici o jertfă“.

„Mai departe cerem o lămurire li-
niștitoare despre aceea, ca posturile
cele mai însemnate diplomatice de
ambasadori și konzuli să nu fie ocu-
pate tot numai de Maghiari“. Lueger
critică apoi pe contele Pallavicini,
care a fost ambasador austro-ungar
în București și acum e ambasador în
Constantinopol zicând, că e un ma-
ghiaron. Spune, că cu Pallavicini a
făcut o experiență curioasă când a
fost în București, unde s'a dus să se
pună în legătură cu politicianii români.
S'au pus toate în lucrare ca să fie
reținut de a merge în România, dar
totuși s'a dus, fiindcă stă cu simpa-
țiile sale pe partea Românilor. În Bu-
curești a vorbit și cu contele Palla-
vicini, care i-a zis: „Ști că se putea
întâmpla cea mai mare nenorocire, o
baie de sângeră“. L'am întrebat: „Cine

să fi provocat vărsarea de sânge?“
Pallavicini îmi răspunde: „puternica
colonie maghiară, ce se află în Bucu-
rești“. — „Dar“, ziseu eu, „Excelență,
cum puteți vorbi așa ceva? Maghiari
sunt puțini în București, Jidani unguri
sunt, dar aceștia, puteți fi sigur, nu-și
varsă sângele, ci fug mai departe
unde sunt la adăpost de ori ce vâr-
sare de sânge“. Acest diplomat nu vede
decât Maghiari nu cunoaște decât in-
terese maghiare și vă spun că în
peninsula balcanică e de lipsă a cu-
noaște bine interesele popoarelor de
acolo și mai ales a popoarelor slave
și a câștiga aceste popoare cât mai
mult pentru Austria.

Mai zice că creștinii sociali cer
să se reguleze și raportul Bosniei și
Herțegovinei cu Austria, căci nu vor
admite să devină provincii ale Un-
gariei.

„În chestiunea băncii“, exclamă
Lueger, „nu ne temem de amenin-
țările domnilor Maghiari. Să poftescă
să încerce a le executa; sunt convins
că vor sfârși-o curând“.

„Ungurii mai amenință, că pac-
tul de față „va fi ultimul preț“. Poate
fi, vom vedea apoi cum se va des-
fășura lucrul. Ungurii să nu vorbească
însă multe, căci altfel e cu puțință
să nu capete nici pe acest ultim pact
și că, deși sub auspicii nefavorabile,
vom începe eventual deja acuma lupta
cu ei“.

„Mi-se impută că aș fi zis să ne
despărțim de Ungaria și că aș fi stri-
gat „Los von Ungarn“. Aceasta n'am
zis-o nici-o dată; am strigat totdeauna
numai: să ne despărțim de acea-
sta clică trădătoare judeo-maghiară.
(Viue aplause) și voi striga și de
aci încolo. De Ungaria nu ne vom
despărți, nu vom lăsa să ni se în-
chidă poarta spre Orient, dacă însă
Judeo-maghiarii voiesc luptă, atunci
suntem gata..“.

Incheiă exprimând speranța că
miniștrilor le va succeda ai convinge,
că îngrijirile lor în ce privește desti-
nul Austriei nu sunt întemeiate și că
deci vor putea să intre în desbaterea
proiectelor pactului.

Conferința episcopilor catolici de Joi
s'a ocupat exclusiv cu chestia congruei.
Dezbaterile sunt aproape ca și finite. Con-
ferința este dispusă a primi în întregime
proiectul ministrului de culte. Din suma
de 5—700.000 cor., ce vor avea de con-
tribuit fondurile catolice pentru congrua,
episcopii cele mai bogate au oferit 50—60
procente, rămânând să fie acoperit restul
de către prepozitele, capitelele și episco-
piile mai sărace. La regularea salarelor s'a
sulevat ideea împărțirii progresive, dar nu
s'a stăruit deocamdată asupra ei. Pentru
noi are deosebită însemnătate, hotărârea
conferinței, ca la distribuția congruei să
nu se facă nici o deosebire între preoți-
mea catolică de rit latin, și cea de rit ori-
ental. — În conferința de mâine se aș-
teaptă publicarea hotărârilor.

La dezbaterile conferinței au luat
parte activă și I. P. S. S. Mitropolitul Mi-
ha'yi cu toți Episcopii sufragani.

**Comisiile parlamentare lucrează re-
pede.** Cea financiară a primit proiectul in-
demnității. Cea juridică asemenea a pri-
mit în genere proiectul pentru judecătoria
administrativă. *Holló* a sulevat ideea dacă
nu ar trebui puse la competența acestei
judecătării și conflictele între forurile mi-
litare și civile.

În cameră vor ajunge la ordinea zi-
lei, întâi indemnitatea, apoi proiectele lui
Andrassy, și mai apoi compromisul.

Sufragiul universal. Cercurile opozi-
ționale costatează, că n'a fost nevoie să se
ceară indemnitate pe patru luni. S'a făcut
numai, ca budgetul să fie supus unei noi
dezbateri și astfel să se trăgăneze prezin-
tarea sufragiului universal.

Pactul în favorul agrarilor. Ziarul ofi-
cios al agrarilor maghiari înșiră în șapte
puncte, de ce pactul este mai cu seamă
în favorul lor. 1. Fâna maghiară va fi tă-

FOILETONUL »GAZ. TRANS.«

De prin Ardeal.

Frumșeți naturale și creațiuni de artă.

Care dintre noi n'a fost stăpânit
uneori de dorul de călătorie? Cine nu s'a
simțit cuprins câte-odată de nostalgia de-
părtărilor, ce ne-o deșteaptă în suflet za-
rea munților perduți în ceață sau tala-
zurile mării nesfârșite și fără astâmpăr?...
Ce n'am da uneori, ca să putem trece
peste țări și mări, pe căi depărtate, necu-
nosute? Să străbatem țara granzilor și
obosiți de drum, să ne odihnim la umbra
palmierilor din »grădina Spaniei« la Ori-
huela, sau rătăcind pe malurile Guadal-
quivirului, să admirăm Sevilla, despre care
locuitorii ei zic cu mândrie:

Quien no ha visto a Sevilla,
No ha visto maravilla. *)

Sau nu ne sboară câte-odată sufletul
pe aripi nevăzute în mândra Italie, unde
sub bolta azură a cerului ținuturile par a
fi asemenea unor grădini fermecătoare, iar
graiul omenesc este un cântec dulce, ar-
monios? Și cine n'ar dori să vază minu-
tile orientale, Cornul-de-aur, pagodele In-
diei, ori fiordurile nordului, liniștite și
pline de tăcere sau apoi misterurile Afri-
cei, cu pustiurile arinoase, pe cari le stră-

bat în sbor pasările călătoare, cum cântă
Alexandri:

Fericeite călătoare! sburând iute pe sub ceruri,
Au văzut în răpegiune ale Africei misteruri,
Lacul Ciad și munții Lunii cu Pustiiu 'ngrozitor,
Nilul alb, că-ni să 'nchină un cumpelit, negru popor...

Dar să stringem aripelă dorului... Să
lăsăm pe globe-trotterii a străbate căile
depărtărilor nemăsurate, iar noi să ne
mărginim pașii de călători la plaiurile unui
mic colț al lumii, nouă atât de drag, la
plaiurile Ardealului. Am călcat și eu câteva
cărări de-ale străinătății, dar ori unde
m'am aflat departe de Ardeal, sufletul meu
s'a dorea la sânul lui. Căci, negreșit în lu-
mea largă sunt multe frumșeți de văzut,
multe minuni de admirat, dar de aceste
găsim și în hotarele Ardealului. Natura a
grămădit multe frumșeți naturale pe pă-
mântul nostru. Numai cât noi Ardelenii
trecem adeseori nepăsători pe lângă ele,
le băgăm în samă puțin. Pe noi nu ne
uimește cutare privilegii fără păreche, pe
când străinii, cari trec prin Ardeal, sunt
incantați la tot pasul, de cele ce le văd
ochii. Moțul dela poalele Detunatei își
paște liniștit caprele și să miră văzând,
că vin să admire stâncile lui străini din
țări depărtate, Nemți și Englezi. Ba în
naivitatea lui socotea că aceștia nu sunt
în toată firea, de fac ei atâta amar de
cale, pentru ca să-i cerceteze munții și
stâncile lui. El nu știe că o stâncă de felul
Detunatei nu se găsește în Europa conti-
nentală și trebuie să alergăm până în
Scoția, la peștera lui Fingal, ca să dăm de

stâlpi de bazalt, cari au asemănare cu
stâlpii Detunatei noastre!

Frumșeța țării Ardealului a stărnit
în mine dorul de-a călători. Când privesc
în depărtare conturile munților noștri îmi
pare, că ei mă cheamă să le urc coastele,
să trec pe marginea prăpastiilor, să stră-
bat în o altă lume, în lumea ciutelor de
munte și vulturilor carpatini. Sau când
privesc de pe o culme șoseaua, ce ser-
puește albă prin verdețea câmpiei și apoi
la o cotitură să perde din vedere, un dor,
un tainic dor mă cuprind, dorul de a
pleca prin țară, ori în care parte, căci pre-
tutinea dai de frumșeți și rarități naturale,
de care rămâi satisfăcut și mulțumit.

Dorul de călătorie... Acest dor mi-a
dat adeseori în mână toiagul de călător,
de care însoțit am cercetat cele mai multe
ținuturi ale Ardealului. Cu el în mână am
urcat coastele Tâmpel de la Brașov și de
pe culmea ei m'am deslăsat în frumșețile
Țărei-Bârsei și a coroanei de munți, ce o
încunjoară. Am fost în căscioara din creș-
tetul cetății Cohalmului și am admirat zi-
durile, ce au alcătuit această cetate și cari
să par a fi cercute din stâncă, atât de
mult le-a negrit și mucegăit trecutul vre-
milor. Am urcat Dealul Devei, admirând
puternicele ruine, ce-i încunună creștetul,
ca o coroană veche și părăsită. Am fost
pe muntele cel mai înalt al Ardealului, pe
vârful bătrânului Negoi, la o înălțime de
2536 m. preste nivelul mării, de pe a cărui
mușche stâncoasă și învăluită în mușchiu,
să vede o jumătate de țară, cu șiruri ne-

sfârșite de dealuri și coline. Am fost apoi
prin pădurile Tebeșului și pe la stâncile de
pe coastele Retezatului, trecând pe la fru-
moasele ruine ale cetății Colțului și am
urcat și alți uriași de ai Carpaților noștri.
În rătăcirile mele am admirat puternica
despicătură de munte, Cheia Turzii și
stâncă Detunata, am străbătut prin cele
mai multe pasuri și chei ale noastre, apoi
am beut apă din izvorul Oltului, m'am
odihnit ca călător pe șermul lacului Sânt-
Ana din munții Ciucului, atât de singu-
ratic, atât de tăcut... și ce să mai notez
în fuga condeiului? Am fost în cetatea
Hunedoarei în sala cavalerilor, în turnul
Neboisa; am văzut la Grădiște ruinele Ul-
piei-Traiane, cari au aspectul unui cimiter
vechi și părăsit — cu adevărat cimiter,
căci aici ne zace îngropată gloria stră-
bună; am văzut sarcofulul lui Ioan Hu-
niade și altor personaje istorice în bisce-
rica din cetatea Alba-Iuliei și am depus o
lacrimă de durere pe mormântul lui Iancu
la Tebea, lângă goronul lui Horia...

Rătăcind astfel prin Ardeal, aflăm la
tot pasul regiuni romantice, peisaje pito-
rești, rarități naturale și frumșeți, cari ne
incantă și ne robesc sufletul. Dovadă ne
dau despre aceasta streinii din lumea mare.
Lăsând la o parte pe călătorii mai vechi,
cari în scrierile lor fac adevărate imne de
laudă și admirație Ardealului pentru frum-
șețile lui, amintesc aci pe doi din timpul
nostru. Bergner în cartea sa între altele
zice despre Brașov, că sufletul lui adese-
ori »să adâncește în admirarea icoanei ace-
stui oraș, împrejmuit de toate părțile cu

*) Cine nu a văzut Sevilla, nu a văzut o
minune.

sată de-acum în Croația ca și în Ungaria. 2. Două linii ferate deschise esportului. 3. Pe urma noilor impozite de consumație, se vor putea instala fabrici de spirit și bere, la proprietățile mari. 4. Oprește industria ambulantă a agenturilor austriace, cari făceau comerțul cu produsele proprietăților. 5. Prin măsuri aspre contra falsificării de vin încetușă concurența italiană. Asigură desfacerea vinului de Tokay în Austria. 6. Măsură în contra falsificării produselor economice. 7. Oprirea jocului la burse.

Neîncredere guvernului a votat congreșia comitatului Hajdu, făcând apel în această direcție către celelalte comitate.

Polonyi redivinus. Se scrie, că fostul ministru de justiție, așa de rușinos căzut, după convorbirea avută cu Wekerle, a știut să găsească o formulă, prin care se vor putea împăca diferitele nuance din partidul kossuthist.

Face de altminteră senzație atitudinea poruncitoare a constituționalilor, cari amenință să provoace ei criză de guvern, dacă 48-iștii stăruie pe lângă declarația în chestia băncii. »Magyarország«, ziarul acestora, răspunde numai decât, că nu se vor lăsa terorizați de 67-iști.

Reforme agrare în România. — Din București se anunță, că comisiunea parlamentară pentru reformele agrare se va întruni între 20 și 25 Oct. v.

La Haga.

— Sfârșit de conferință. —

(Fine).

Viața lumească — de se poate zice — a fost cu deosebire activă la Haga, în timpul celor patru luni în cari au stat acolo, misiunile, și mulți trimiși au găsit acolo așinare pentru plictiseala care-i supăra.

A trebuit chiar ca toți acești diplomați, juriscunșulți și generali să aibă, cu drept cuvânt, un stomac sdravăn, căci au luat parte la prânzuri gata să obosiască pe gustătorii cei mai de valoare: Nu numai pe terenul dreptului s'au întrecut puterile; fiecare dintr'insele a pretins că se distinge în arta culinară. S'au primit invitații; ele au trebuit să fie întoarse. Micile state voiau să strângă la mână lor pe delegații celor mari, ca să-și poată arăta suveranitatea — dar zvonul a mers, și totul mă îndeamnă să-l cred întemeiat, că nu s'a fraternizat în totdeauna cordial în jurul farfuriilor, și că în ceasul șampaniei, s'au schimbat epigrame curtenitoare și spirituale — dar totuși aspre.

Voii să știți cari au fost cele două misiuni cari au pregătit cele mai frumoase serbări? Ați numi bucurios uniunea americană și Franța, Anglia și Rusia? Ei bine, nu. Vă păcăliți.

Sultanul Turciei trimisese la Haga pe un anume Turkhan-Pașa, care și-a făcut o specialitate din a reprezenta Islamul în toate conferințele internaționale. Acest

Turkhan-Pașa, al cărui trecut este mai mult complex, e însoțit mereu de un cafegiu negru, care are drept slujbă de a-l feri de »cafeaua rea«. Dacă are o grijă cu totul particulară de zilele sale, apoi nu-și îngrijește mai puțin interesele materiale, și cum are în totdeauna teama de a fi lipsit de venitele sale, (ale bunurilor culturale a cărora pază îi e în credință, cu titlul de ministru), așteaptă ca Abdul-Hamid, suveranul său, se poate fi mulțumit de serviciile sale. Când reușește să întâlnească un gazetă, îi cere, cu cel mai binevoitor surâs, să spună bine despre împăratul otoman, acest monarch atât de umanitar și care se dedă cu atâta devotament operilor de civilizație.

În comisiunile conferinței, avea în totdeauna un cuvânt binevoitor pentru Pa-dișah, știind bine că cuvântul acesta va fi consemnat în procesele-verbale, și că Pa-dișahul va pune să i se citească aceste documente, ca să vadă dacă i se pomenește numele. Cu toate acestea, Turcia n'a jucat un rol prea pompos la Haga. Atunci Turkhan-Pașa a avut o idee genială. A dat un bal, și cum un bal turcesc e lucru curios, și fiindcă s'a văzut puțină lume, toată diplomația a alergat. Abdul-Hamid va fi mulțumit de șeful misiunii sale, care a triumfat în dans.

Cu toate acestea Turcia n'a eclipsat Brazilia. Aceasta este cea mare Republică Sud-Americană, al cărei prim reprezentant, d-l Ruy Barbosa, a vorbit atât de bogat, care a organizat cele mai mărețe recepțiuni. N'am putut afla cât a costat cea din urmă, dar ceea ce e sigur, e că la ea s'au hotărât 8.000 lei pentru flor, că iluminatul a fost admirabil și că Sud-Americanii formară acolo o amestecătură bizară. Neamurile sărace, Bolivia, Ecuadorul, Venezuela au fost poftite, și n'au greșit să lipsească.

Dacă nu s'a asigurat pacea vecinică, cel puțin s'a mâncat și s'a jucat în onoarea împăciuirii neamurilor, iar popoarele au să plătească un sdravăn diurn, ca să se acopere toate aceste spese. Noi ne vom cunoaște nota, când guvernul își va depune cererea de credite la cameră. Ea va fi foarte mică față de aceea a Germaniei sau a Americii, căci delegații noștri au trăit aproape modest. Misiunile cele mai grele vor fi acele ale Republicilor sud-americane, ale căror mandatarii au fost siliți să lipsească cu soții, copiii și servitorii vreme de șase ori opt luni. Un diplomat a lăsat să înțeleg că cu 25 milioane s'ar putea plăti toate cheltuielile, cari se leagă de Conferință. Suma e frumoasă, mai cu seamă dacă se ia în samă folosul pe care l'au oferit toate aceste cheltuieli.

E cu toate acestea o țară care s'a arătat de o rară săgarie, și aceasta este însăși aceia care le primia pe celelalte — Olanda. Mi se spusese la început că nu primise pe misiuni, nici nu a îngăduit conferinței sala camerei sale, decât cu părere de rău, și fiindcă-i venea greu să se lipsească de cineva aceasta. De fapt, ea nu și-a pus de fel silința ca să facă plăcută șederea pentru oaspeții, cri ca să le ușureze lucrul. Ba s'ar crede chiar că directo-

rul Postelor Regatului ar fi dat ordine speciale, ca factorul să nu sosiască niciodată la vreme, și ca diplomația să fie jenată în lucrările sale.

O regină tinăra guvernează Olanda, ori mai bine domnește acolo, dacă nu guvernează. Și aceasta regină tinăra a luat în căsătorie pe un prinț. Acest prinț tovarăș n'a avut nici chiar grija de a pregăti câteva vorbe în franțuzește ca să salute misiunile. Cât despre suveran, serbările pe cari le-a organizat ea s'au resumat doar într'un prânz la Amsterdam, la șaizeci și ceva kilometri dela sediul conferinței, și care s'a sfârșit la ora 1, când încep de obicei prânzurile oficiale. Ea are cu toate acestea un palat la Haga și ar fi putut ocoli un așa drum pentru niște diplomați bătrâni, dar ea nu înțelegea de loc să se constrângă, și cum locuia la castelul Loo, și obiceiul să se culce de vreme, ea a trecut peste observațiunile respectuoase ale protocolului său.

Delegații sunt mulțumiți de a fi sfârșit cu lucrările. Fiți siguri că sunt destul de pătrunși de zădărnicia sarcinei lor, dar fiți tot atât de siguri că în toate Parliamentele, miniștrii afacerilor externe vor sărbători splendoarea operei implinite. — *Diplomaticus.*

(Din »Revue Bleu«.)

Trad. de M.

In chestia școlilor noastre.

Articolii apăruti sub titlul »Soartea școlilor în secolul XX«, în N-rii recentii ai ziarului nostru au dat prilej unei părți a presei noastre să se ocupe din nou cu chestia ardentă a existenței școlilor noastre populare în fața proiectului Ap-ponyi. După »Unirea« din Blaj urmează acum »Telegraful Român« din Sibiu, care în legătură cu articolii publicați în ziarul nostru, pe cari i-a reproduș în întregime, face următoarele propuneri concrete:

«Fiind lucrul principal la susținerea școlilor noastre confesionale procurarea mijloacelor necesare, din cari va trebui să fie acoperită plata urcată a învățătorilor, credem că ar fi consult, ca fără amânare protopopii să se întrunească toți la episcopii și cu Arhieriei împreună să se consulte asupra procurării acelor mijloace.

«La tot cazul, comunele bisericesti, cari sunt în stare să aducă nouă jerte cerute, vor trebui să jertfească din al lor, și să-și păstreze școlile; iar pentru celelalte vor trebui să jertfească ceice pot, lăsându-se cel puțin în parte crutat poporul. În privința aceasta s'ar putea decreta deci următoarele:

«Din fondurile existente ale dieceselor să se iee anumite procente, și tot așa și din fondurile bisericesti, în scopul de a se înființa un fond special pentru susținerea școlilor confesionale. Mai departe să se angajeze toți d'gnitarii, toți funcționarii bisericesti, Arhieriei, protopopi, preoți și învățători, să contribuie anual cu anumite procente (oate 3%) din salariile lor la acest fond. Să se facă apoi apel la proprietarii noștri mai de frunte, cum și la advocați și alți inteligenți, ca și ei să dea la fond anumite (2—3) procente din venitele lor anuale. În urmă să se apeleze și

la băncile românești, cari asemenea se susțin dela popor, ca și ele să contribuie cu ceva, barem cu un procent din profitul lor în scopul susținerii școlilor, iar restul apoi, care rămâne neacoperit, să se arunce pe popor.

«Afară de aceasta, preoții vor avea să mai aducă și jertfa aceea, care însă e o datorință sfântă, că vor catehiza regulat școlarii, de douăori în săptămână, instruându-i și în cântările bisericesti, iar protopopii vor avea să viziteze cel puțin de douăori în an școlile toate din parohiile aparținătoare tractului lor, îngrijindu-se de grabnica delăturare a acelor scăderi, din a căror cauză inspectorii regești ar putea excepționa vre-una ori alta dintre școlile confesionale...».

Cronica din afară.

Desmințiri din Serbia. Din Belgrad se anunță că știrea dată de unele ziare străine, după care s'ar fi arestat un număr oarecare de ofițeri sârbi pentru crima de înaltă trădare, este lipsită de temel și este răspândită în scopul de a compromite starea normală a Serbiei. Întru cât privește arestarea ofițerilor Stoainovici și Hobischi, ea a fost provocată de abuzurile comise de acești ofițeri în serviciul lor. De asemenea se deminte știrea, după care un complot ar fi fost descoperit contra regelui sau a prințului moștenitor al Serbiei. Toate aceste știri sunt adevărate născociri.

Iswolski despre politica externă a Rusiei.

D-l Iswolski ministrul afacerilor străine al Rusiei, a declarat unui redactor al ziarului »Le Matin«, că Rusia are nevoie de liniște, iar nu de aventuri pentru a urma o politică pacinică. În întrederea ce ministrul Rusiei a avut-o cu diferiții oameni de stat, el a exprimat aceleași vederi și aceeași dorință a Rusiei de a urma o politică de prietenie de bună vecinătate, în scopul de a da popoarelor mulțumire și putere de a prospera.

Luptă între soldați turci și muntenegreni.

Din Cetinje se anunță că între soldații turci din garnizoana Tussi, care voiau să impedeze pe muntenegrenii din Zatripeca să treacă fruntaria, și între săteni a izbucnit o ceartă urmată de jocuri de pușcă. Trei turci au fost ucși. Soldații turci au deschis focul contra satului și o nouă luptă s'a încins, în urma căreia sunt mai mulți morți. Guvernul a trimis la fața locului un general pentru a cere guvernului turcesc să restabilească ordinea.

Răspunsul Serbiei la nota puterilor. Guvernul sârbesc a remis reprezentanților Austro-Ungariei și Rusiei răspunsul său la nota puterilor înțelese în chestiunea macedoneană. Ministrul de finanțe Paciu a plecat la Viena.

dealuri, iar reposatul Rehus, cel mai mare geograf al timpurilor noastre, cercetând — călăuzit de De Gerando — Rătezatul și văile Jiurilor, a fost răpit de vederile romantice ale ținutului.

Așa este Ardealul nostru, plin de frumseți încântătoare, dar dacă vom căuta prin întinsul lui opere de artă, vom rămâne decepționați, căci de aceste abia vom găsi câteva, foarte puține. Nici muzee, cu colecții bogate, nu avem.

Singurul muzeu, dar muzeu provincial, care nu poate rivaliza cu muzeele din occidentul Europei, este cel al lui Bruckenthal din Sibiu, apoi câteva începuturi de colecții, mai cu seamă de anticități, și vre-o 3—4 biblioteci (Sibiu, Cluj, Oșorhei și Alba-Iulia) mai de valoare. Atât ce avem. Chiar și anticități romane, în cari a fost bogată țara noastră, au fost duse cele mai multe din Ardeal și azi fac podoaba muzeelor din țările străine.

Monumente arhitectonice găsim prin Ardeal, dar de valoare artistică puține. Astfel este cetatea lui Huniade de la Hunedoara, cu împunătoarea sală a cavalerilor. Ea a fost plăzmută de măștri aduși din sudul Franței. Sunt apoi de marcat câteva biserici, între cari amintesc biserica catedrală din Alba-Iulia cetate. Aceasta a fost restaurată în stil gotic de Huniade, iar turnul este plăzmut în stil renaissance italian, cu acoperiș lătareț. Mai avem biserica luterană săsească din Sibiu, zidită în stil gotic, în care între altele se află deasupra intrării în sanctuar, tabloul: Răstignirea lui Christos, făcut de pictorul sas Ioan de Râșnov (Johannes de Rosenau),

la 1445. Mai sunt câteva biserici săsești, între cari cu deosebire biserica Neagră din Brașov, apoi biserica catolică din piața Clujului și dintre ale noastre biserica Sitului Nicolae din Brașov (Șcheiu) și catedrala Blajului. Zidiri monumentale private avem și mai puține, abia 3—4, sunt: casa familiei patriciene săsești Pempflinger din Sibiu, în care se află acum primăria orașului, apoi palatul lui Bruckenthal din Sibiu și palatul Bánffy din piața Clujului, în stil baroc.

Am amintit aproape tot, ce avem în acest gen. Dacă însă cutrierăm Ardealul, ne va cuprinde mirarea de câte ruine de cetăți, de casteluri, șanturi întărite, valuri și alte fortificații vom da. În sâsime, cum știm, și bisericile erau incunjurate cu ziduri, formând așa numitele castele bisericesti, iar în multe locuri găsim zidurile și puse în stare de apărare chiar și peșterile și intrarea cheilor.

Ce înseamnă aceasta?

Răspunsul ne va scoate la iveală cauza, pentru care la noi nu s'au putut sălășlui artele și științele.

Ruinele vechilor întărituri ne spun în graul lor tăcut, că multe și mari vijelii și potopenii au trecut peste aceste plaiuri. Pe când pe la sfârșitul secolului al IX-lea năvălirile de popoare pentru partea cea mai mare a Europei occidentale au încetat, în Ardeal și țările române megieșe ele au ținut mai departe, până în timpurile mai nouă. Numai năvălitorii s'au schimbat. În locul Goților și Hunilor ne-au năpădit Tătarii și Turcii, apoi oștiri »creștine«, soldați de-ai

generalilor austriaci și adunături de haiduci, năimiți de unii principii ardeleni. Iar pe unde străbăteau aceștia, pustii și golătețe rămănea în urma lor. În deosebire erau pradalnici haiducii (hajdu), despre cari contimporanul Szamosközi (secl. XVII.) scrie, că trăiau numai din furat și hoții și erau aplicați a comite ori ce fărâdelegi. Jeleri din Ungaria, fără patrie și fără căpătâiu, haiducii stăteau așa departe de omenime, încât afară de figura de om, nu aflai nimic omenesc la ei — scrie mai departe Szamosközi. Cetind aceste, și se pare că ai înaintea ochilor descrierea lui Iordanes despre Huni, atât de asemănători sunt la fire barbarii vechi cu cei mai noi.

Năvălirile, războaiele neîntrerupte și pradalnice au adus poporul ardelen la sapă de lemn. Lipsa și sărăcia se ațese, ca pecinginea, de omenii uneori n'aveau ce mânca și ce îmbrăca. S'ar părea, că aceasta e o fabulă sau exagerație de necrezut, dar durere, e tristul adevăr. Date neîndoelnice îl verifică. Voulu cita aci un singur dat caracteristic pentru mizeria, ce domnea pe la sfârșitul secolului XVI-lea în Ardeal. În o consemnare de spese a bisericii catolice din Cluj, din 29 Decembrie 1599 este însemnată următoarea erogațiune a comunității bisericesti: »Văzând (comunitatea) viața mizeră a mulțimei de oameni goi și fără haine, a cumpărat pe sama lor un vig (bucată) de pănură cu 8 fl. și iarăși o jumătate de vig cu 3 fl. și 90 de bani.«*)

*) Citat în Jakab Elek, Kolozsvár tört. II. p. 357.

Și aceiași stări și aceiași mizerie dăinuia și mai târziu, prin secolul al XVII. Nestabilitatea și nesiguranta era perpetuă și frica să înrădăcinase atât de mult la popor, încât și mai târziu, în vremuri mai pacifice, oamenii se găteau a se refugia prin codri și peșteri, îndată-ce aburea vre-o veste despre năvălitori.

Iată un exemplu în privința aceasta:

Când împăratul Iosif II în alianță cu țarina Rusiei, Caterina II, avea război cu Turcii, prin Ardeal să lăși știrea, că Turcii vor să năvălească la noi din Muntenia. Ardelenii să îngroziră și între alții Săcuil de pe valea Homorodului își ațeseră ca adăpost peștera cea mare dela Almaș (Homorod). În ea voiau să se scutească sate întregi de urgență pământului. De astă dată n'a fost lipsă de fugă, căci cu Turcii s'a pus pace, dar cazul e caracteristic, arătându-ne, că chiar și acum un secol și ceva, bieții oameni se gândeau a-și părăsi casele și avutul, ca să scape abia cu viața.

Între astfel de împrejurări vitrege, este natural, că în cultivarea artelor și științelor Ardealul a rămas îndărăpt și abia în timpul mai nou, cu deosebire de la 1848 încoace, am făcut începuturile pe aceste terene.

Natura ne-a dăruit cu frumseți admirabile, dar soartea ne a luat posibilitatea de-a putea copia aceste frumseți în forme artistice și a crea astfel monumente și opere de artă de valoare.

Silvestru Moldovan.

STIRILE ZILEI.

— 13 Octombrie v.

Reuniunea română de gimnastică și cântări din Brașov și-a ținut ieri seara adunarea generală, în care comitetul reuniunii a raportat despre activitatea desfășurată în anul de gestiune 1906/7.

Din lipsă de spațiu, dăm astăzi un scurt urmat al acestei adunări, rezervându-ne să publicăm în unul din numării viitori un raport mai amănunțit. La adunare au participat vreo 60 membri, cari au luat cu plăcere la cunoștință raportul general și raportul de casă al comitetului și aflându-se socotite reuniunii în deplină ordine, au votat absolutoriu comitetului. Raportul comitetului și raportul de casă au prezentat de astădată un interes deosebit, raportându-se în mod amănunțit despre cele două concerte date la București, în Octombrie 1906. Din raportul casarului rezultă, că venitul net al acestor două concerte a fost de **1165 cor. 88 b.** iar starea averii reuniunii în August st. n. a. c. fost de **4676 cor. 69 b.** arătând însemnata creștere de 1076 cor. 97. b. față de anul premergător. Sa ales apoi noul comitet în persoanele membrilor vechiului comitet cu excepția d-lui G. Mercheșan, arhivarul reuniunii care a cerut să fie înlocuit. Adunarea a ales în locul dsale de arhivar pe dl V. Neguțiu, exprimând totodată fostului arhivar mulțumite pentru serviciile prestate. După rezolvirea socotelilor și darea absolutului membru fondator al reuniunii, d-nul Dr. Vecerdea a interpellat pe președintele reuniunii în afacerea gravelor învinuiri ale «Deșteptării» adresate dlui Dima, că după concertele date la București ar fi ridicat în timpul șederii sale acolo dela ministerul de instrucție al României suma de 12 mii lei pentru acoperirea cheltuielilor avute de reuniune în București. Ne find nici o urmă de o astfel de sumă în rapoartele comitetului, interpellantul întreabă pe președinte, dacă are cunoștință de cele scrise de numita foaie și dacă are, e gata să dea lămuririle necesare? Președintele dr. V. Saftu declară că deabea acum a luat cunoștință de aceste învinuiri aduse dlui Dima, iar în ce privește lămuririle cerute roagă pe membrul onorar al reuniunii dl G. Dima, care era de față la adunare, să dea lămuririle cerute, d-l G. Dima, urmând invitării prezidiului, dă într'un discurs mai lung, lămuririle cerute declarând că cele publicate de «Deșteptarea» nu sânt altceva decât niște minciuni grosolane. Interpellantul se declară mulțumit cu răspunsurile d-lor Dr. Saftu și G. Dima, iar membrul spriginilor A. Bărseanu face următoarea propunere: «Adunarea generală luând act de informațiunile date de d-nii Dr. V. Saftu și G. Dima, se declară pe deplin mulțumită cu aceste informațiuni, considerând cele cuprinse în foaia «Deșteptarea» de *scornituri tendențioase*. Adunarea primește cu unanimitate această propunere.

Ne mai find nici un obiect la ordinea zilei, adunarea se închide.

Moartea fratelui reginei României. În urma încetării din viață a principelui de Wied, fratele reginei Elisabeta, curtea regală a luat doliu pe un termen de trei luni.

Sindicatul ziaristilor din București a trimis reginei următoarea telegramă: sindicatul ziaristilor din București ia încredințată cu toată țara o vie parte la durerea ce lovește pe scumpa noastră Regină și augusta noastră protectoare a sindicatului, așa de crud încercată prin moartea augustului său frate. Roagă pe M. Sa să binevoiască a primi omagiile de adânc devotament ce cu această împrejurare prezintă sindicatul ziaristilor prin organul comitetului său.

Patriotismul lor. Ne comunică corespondentul din Budapesta: Tinerimea maghiară de-o vreme începe caută tot prilejuri de scandale. De pe timpul «luptelor» în contra darabanților și tuturor hoților de constituție, s'a obișnuit în așa măsură cu subvențiile și ajutoarele de partid, cât acum face totul să devină vrednic de ele. Timpurile însă fiind destul de liniștite, după ce azi iarnă au sfârșit cu naționalitățile, acum pornesc cu război asupra «dușmanilor din sânul națiunii». Unul din aceștia a fost marele învățat Pikler, cel mai nou este popularul, lor scriitor Eötvös K.

Anume, în un foileton al acestuia găsim caracterizarea prințului Emeric, «fiul hăbăuc al lui Ștefan, cu apucături de sfântoc... Astea le-a trebuit. Un nou trădător care îndrăznește să reducă «glorioasa» istorie maghiară la adevărata ei valoare Societatea clericală »Sf. Emeric» — societatea lui Apponyi — s'a sufecat

și a pornit întâi asupra redacției »P. H., ziarul care a publicat foiletonul. Editorul însă le-a arătat ușa, nefind dispus a se supune la cenzura unor studenți». Se adunară deci și porniră la cafenea unde stă de obicei bătrânul scriitor. Au început să strige Abzug Eötvös, trăiască Apponyi, și câte de toate, dar nu mult. Cei dela mese i-au îmbrăncit frumusețea afară.

Cu toate astea Apponyi e prea mulțumit și numai de cât a lichidat sumele.

Achitarea unui preot român. La 9 Mai 1906, scrie »Drapelul», poporul din Ohaba-Forgaci, nemulțumit cu notarul George Sztura, i-a strigat să abdică. Pentru aceasta s'a făcut un proces pentru «violență contra autorității» și tribunalul din Timișoara a condamnat pe preotul George Magheriu, pe motiv că a atățat poporul, la 8 luni temniță grea, pe 4 țărani la 3 luni și pe 5 țărani la câte o lună temniță. Condamnații au apelat la tablă. Tabla a achitat alaltăeri definitiv pe preotul Magheriu (dovedindu-se acuzele contra lui ca nebazate) dar a întărit pedeapsa celorlalți acuzați.

Inchiderea cărmelor. În comitatul Nogrăd preturile toate au dat ordin pentru închiderea cărmelor în zile de repaus. Crășmerii au făcut apel la ministrul de interne, care a contramandat ordinul preturilor. În comitate, unde congregația n'a adus astfel de hotărâri, preturile n'au drept să închide crășmele, — spune motivarea ministerială.

Holera în Basarabia. Epidemia de holera s'a întins cu repeziune din Rusia centrală și de est, în cea de west, ajungând în Basarabia la granițele României. La Kișinău o fată de 15 ani s'a îmbolnăvit de holera. Autoritățile rusești au luat măsuri energice pentru ca teribila epidemie să nu se întindă. Bolnava a fost izolată și serviciul sanitar a organizat barace de izolare. Populațiunea este îngrijată. În ținutul Moskovei și al Kievului epidemia a luat proporții mari.

Atelierul de odăjdii bisericesti din Blaj De câțiva ani deja — scrie »Unirea» — s'a înființat în Blaj, la internatul de fetițe, un atelier pentru odăjdii bisericesti. Se lucrează aici tot felul de odăjdii, numai din materie trainică, întru toate după prescripțiile ritului răsăritean și în prețul cheltuielilor... Aceste odăjdii sunt cu cel puțin a patra parte din preț mai eftine decât cele cumpărate dela alte firme. Ajunge dacă se scrie o carte postală cu 5 fil. la »Internatul de fetițe» în Blaj (Balázsfalva) s'au la adresa dlui dr. Victor Măcaveiu, profesor de teologie acolo. Tot prin mijlocirea internatului de fetițe se pot comanda și potire, discuri, lingurițe, prapori, cărți bisericesti, etc.

Recomandăm celor interesați sprijinirea acestei înoinri bune și folositoare.

Cutremurul din Calabria. După o ultimă depeșă sosită din Roma, numărul victimelor de la Ferruzzano ar fi de 300. La Reggio Calabria s'au constatat alte pagube mari, cauzate de cutremur. În comunele următoare, cutremurul a pricinuit mari pagube: Gallina, Conduturi, Oppido, Caraffa, San Luca, San Lorezo, San Ferdinando, Rosarno, Catafforio, Santagata, Bova, Cosoleto, Bruzzano, Bianconovo, Catona, Ardore, Mammola, Precacore. În câteva din aceste localități sunt și răniți. Ziarele publice lungi depeși cu amănunte asupra dezastrului din Calabria. Comunele principale au suferit mari pagube. Trupele au început să scoată victimele de sub dărâmături, dar lucrările se fac cu mare greutate din cauza apelor mari și a inundațiilor, precum și a ploilor cari sunt abundente. Comuna Bianconovo a fost cu desăvârșire distrusă, și numărul victimelor este foarte mare. Cu toată ploaia mare, populațiunea stă pe câmp. În unele localități, cutremurul continuă, dar cu manifestări mai ușoare. La San Ilario patul municipal s'a surpat. La Meletio s'au dărâmat mai multe locuințe.

Concert. Măne seară va cânta în restaurantul »Transilvania» muzica militară. Începutul la orele 8 seara. Intrarea 60 b.

Avis. Din cauza repausului Duminecal va fi deschisă măne în oraș dela orele 1—9 seara numai farmacia. »La Leuc» a d-lui Stenner.

O doftorie ieftină de casă. — Pentru funcționarea regulată a mistuirei stomacului se recomandă folosirea cunoscutelor prafuri Seidlitz a lui Moll. Cutii originale à 2 cor. se pot căpăta zilnic prin posta de la farmacistul A. Moll, lherantatul Curței din Viena Tuchlauben 9. În farmaciile d n provincie să se ceară preparatul A. Moll provăzută cu marca de contravenție și subscriere. — (1)

Congresul evangelicilor în Budapesta.

— 24 Octombrie.

Secularizația bunurilor catolice a preocupat și ședința de azi a congresului evangelicilor. Din lungul raport ce am primit, scoatem următoarele :

S'a vorbit în contra cererei catolicilor ca statul să contribuie la congrua lor. Să se reguleze salariile preoților catolici numai din averile lor uriașe. Alții n'a fost în contra, numai au cerut, atunci, înmulțirea și a ajutorului de stat ce primește biserica evangelică. — S'au iscat apoi scene furtivoase, indușătoare și brutale. M. Zsilinszky, secretar de stat, — pus în pensiu pe vremea când în ministerele de interne, culte și justiție s'a făcut restaurarea, lăsându-se numai funcționarii catolici!! — a făcut să pornească discuții asupra cuvintelor de deschidere. Ceruse lămuriri dela prezident, cum a înțeles cuvintele sf. Scripturi : «Nu poți ce-i a altuia!» Vorbitorul privește averile catolice, de averi ale statului, cari numai cu vremea și-au perdut destinația. Inșii catolicii au fost de părerea asta inaintea de 1848. Cu toții ne vârsăm sângele pentru patrie, deci cu toții avem drept la aceste bunuri.

Prezidentul Fionay, om bătrân cu glasul stâns, a spus din nou că secularizarea la dreptul vorbind e o confiscare și cea mai mare nenorocire pentru țară. (Aci a fost o scenă agitată. Se striga : «Nu cumva să ne facem catolici cu toții!» și altele). E de regretat că un partid — cel popular — s'a constituit pe baze profesionale. Să socotim apoi marea primejdie ce amenință din partea naționalităților și socializtilor, și să nu mai punem și noi vreascuri pe foc. Voia să închee tocmai cu o citație biblică când l-au năpădit lacrimile, de a trebuit să părăsească sala.

Agitația nu s'a potolit. Unii învinuiau pe Zsiliszky, și pe calvini, cari revin tot mereu la chestie. Alții, mai cu seamă preoțimea dela sate, făcea ovații zgomotoase acestuia. Luară mai mulți înși cuvântul. Szentiványi, deputatul dietet, lăgăduia palme la câțiva preoți renienți. Totul s'a sfârșit, apoi, trecându-se la ordinea zilei asupra chestiei. N'au destulă putere de a se desface cu totul de prejudiții.

Spicuirii.

Spiritele mari niciodată nuse împacă cu un anumit soi de recompense. Ele pretind și se mulțumesc cu răsplata materială cuvenită muncii; cât privește pentru răsplata morală o așteaptă nu de afară, ci dinăuntru dela ele inșe le — o mulțumirea ce și-o aduc iubirea și jertfa ce ai arătat față de semenii, e conștiința împăcată pentru datoria împlinită.

Astfel s'au văzut oameni, cari au refuzat decorații, ca Maupassant, care a refuzat »Legiunea de onoare» primită de alăți burghezi și aristocrați de cari el își bate joc cu atâta asprime și scârbă în nulele sale, ca de pildă în »Gogoloși de seu».

După-ce s'a publicat, chiar în Monitorul oficial, decretul prin care era numit Cavalier de onoare al Crucii, pictorul Courbet scria astfel ministrului în Iunie 1870 : »Acest decret s'a dat publicității fără consimțământul meu. Convingerile mele se opun la aceea, ca eu să primesc a distincțiune, care decurge din ordinea monarhică».

Are și Australia literatura sa! Cel puțin de câtă-va vreme. — La început ea părea un reflex al literaturii engleze, reprezentată prin postul laureat Brunton Stephen.

Intre alții noi e și George Essex Evans, care a produs o mare însuflețire cu »Simfonia australiană», un adevărat cântec de glorie în onoarea celei mai mari insule.

De altfel viața socială a orașelor mari cum este Sidney, procură un câmp de observație destul de variat și caracteristic pentru povestitorii și romancierii tineri, cari țin cu ori ce preț să dea și Australienilor literatura lor proprie. Un început bun se observă și în pictură.

După o informație a ziarului »Lokal-Anzeiger», milionarul Carnegie, marele filantrop, care a dăruit până azi multe milioane pentru universități și pentru instituțiuni culturale, acest filantrop cunoscut de asemenea prin concursul ce dă materialicește pentru promovarea păcii universale, în timpul apropiatei lui călătorii prin Germania va oferi împăratului Wilhelm I milion de dolari (5 milioane coroane) pentru crearea unei mari biblioteci la Berlin.

În magistratura franceză, din pricina afluenței prea mari, se vorbește chiar de proletariat. Contribue la aceasta, în mare parte, retribuția modestă și numărul mare al magistratilor, din care decurge cea dintâi.

Dar această justiție muncește; Anglia are 60 de judecători pentru 500 de curți, pe când Franța are 1600 judecători pentru 375 tribunale — zice »La Revue».

Dar — zicem noi — dreptatea se va împărți tot așa de bine în Franța ca și în Anglia, și încă poate cu mai puțină risipă, cu atâta ceosebire, că în Franța se împarte la mai mulți pe când în Anglia e un trust al lorziilor în justiție, cum e un trust al lui Rockefeller în petrolul american și cum vor fi trusturi în toată viața statului englez, ca să îndreptățească mizeria Irlandezilor și tributul de peste o mie de bărați și femei, ce aruncă anul foamă, din Londra numai, în valurile Tamisei.

M.

ULTIME STIRI.

Viena, 26 Octombrie. Sănătatea împăratului face progrese considerabile. Simptomele boalei încep să dispară și apetitul și forțele sunt aproape normale. Îmbunătățirea, o dovedește și faptul, că ieri nu s'au mai publicat buletine oficiale.

București, 26 Octombrie. Măne va avea loc o mare procesiune pentru ploaie, care va porni din curtea Mitropoliei, în cap cu mitropolitul primat, preoții și școalele primare și secundare.

Viena, 26 Octombrie. E lucru sigur acumă că miniștrii cehi Dr. Forst și Pacac își vor înainta demisiile, în urma hotărârei comitetului executiv al tinerilor cehilor de ai invita să-și prezinte demisiile. E probabil că demisiile vor fi primite, dar chestiunea va rămâne în suspens până la aranjarea compromisului așa că cei doi miniștrii cehi vor rămâne pentru moment la posturile lor.

Madrid, 26 Octombrie. Ploi torențiale și neinterupte au provocat inundații teribile în Catalonia și Aragonia. Eri s'a revărsat și fluviul Ebro inundând orașul Tortosa, care se află în întregime sub apă. Se svonește că un tren venind din Valencia a căzut în Ebro. S'au trimis trenuri de ajutoare. Din alte localități vin deasemenea știri că inundațiile au făcut pretutindeni adevărate dezastre. În multe locuri comunicația pe calea ferată e cu desăvârșire intreruptă.

Roma, 26 Octombrie. O telegramă sosită ziarului »Corriere d'Italia» din Reggio Calabria anunță că de sub ruine s'au scos 200 de morți. Numărul răniților trece de 500. Ferruzzano avea 2700 locuitori, din cari 500 au emigrat la America în 1905.

Proprietar : Dr. Aurel Mureșianu. Redactor respons.: Victor Branisce.

Prea stimată doamnă,
știți pentru ce, la cumpărarea cafelei mălț trebuie să întonați apriat numele »Kathreiner»?

Pentru că altcum vă espuneți la pericol a primi o imitație de mai puțină valoare, care e lipsită de toate avantajile, prin care se distinge »Kathreiner»!

Căci numai **Cafeaua mălț-Kneipp a lui Kathreiner** posedă prin modul de pregătire particular aroma și gustul cafelei de boane.

Insemnați-Vă deci foarte bine, prea stimată doamnă, că »Kathreiner» veritabil nu căpătați decât numai în pachete originale închise, cu inscripția: »Cafea mălț-Kneipp a lui Kathreiner» cu chipul preotului Kneipp, ca marcă de scutire.

Anunț prealabil!
 al
Coloseului Projectograf
TEATRU ELECTRIC,
 societate pe acțiuni,
Brașov, în 31 Octomvrie a. c.
 își va începe
REPRESENTAȚIILE.
 Zilnic două reprezentații
 seara la 6 și la 8 oare.

Tot a doua-zi va fi program nou.

Helen Honigberger
 cântăreață de opere și cant
 va da
 cu începere dela 1 Novembrie a. c.
oare de cant și violină.

Informații mai de-aproape Strada
 Caterinei Nr. 4. (8051.1-2.)

Un candidat de avocat și
 un scriitor cu
 praxă află imediat ocupațiune în can-
 celaria subscrișului, pe lângă condi-
 ționi favorabile.

Dr. Nicolae Ionescu,
 avocat în Caransebeș.

8052.1-2.

Banca Națională a României.
Situațiune sumară.

1906 7 Octombr.	Acti v:	1907 29 Septembru 6 Octombr.
119.014 063	85419063 Reser. metal. aur 100200004	138.071,169 141.205,004
682,210	33595000 " Trate aur 41005000	387,217 393,105
87.793,166	Argint și diverse monede	87.691,927 83.268,601
30.225,296	Portofoliu Român și străin.	37.880,648 36 818,554
11.999,924	*Impr. contra efec. publice 16109900	11.999,924 11.999,924
14 796,390	" " " în cont-curent 20708654	15.806,084 15.806,084
2 903,324	Fonduri publice	3.253,121 3.253,121
5.774.517	Efectele fondului de rezervă	5.916,222 5.917,915
604,705	Efect. fond. de amort. imob. și mater.	639,173 639,874
500,133	Imobile	460,770 548,030
110.213,925	Mobilier și Mașini de Imprimerie	106.228,549 105.179,549
12.213,671	Cheltueli de Administrațiune	26.173,867 34.951 981
22.102,533	Depozite libere	30.773.116 26.819 767
418 823,857	Conturi curente	465.281.787 466.801,509
	Conturi de valori	
	P a s i v:	
12.000.000	Capital	12.000.000 12.000.000
21 402 642	Fond de rezervă	23.051,453 23.086,843
3.253.368	Fondul amortis. imob. și material	3.473,646 3.504,226
269.276,580	Bilete de Bancă în circulațiune	317.345,970 319.742 490
1.646,498	Profituri și perderi	2 077,070 2.077,070
1 030,844	Dobânzi și beneficii diverse	1.105,099 1.211,331
110.213,925	Depozite de retras	106 228,549 105.179,549
	Conturi curente	
418 823 857	Scomptul 7%	465.281.787 466.801,509
	* Dobânda 7%	

Kaiser-Borax
 Pentru cultivarea frumseții și sănătăți.
 Kaiser-Borax împrumută feței o peliță fină, frumoasă și
 albă. Escelent pentru cultivarea gurei și dinților. Folositor la catar și ră-
 gușală. Kaiser-Borax face apa môle și foarte bun pentru curățirea pielei. Pre-
 cauțiune la cumpărare. Veritabil numai în carton roșu, cu 15, 30 și 75 bani,
 cu instrucție detaliată. Nici decum necartonat!
 Singurul producător pentru Austro-Ungaria: GOTTLIEB VOITH, WIEN II/I.

AVIS IMPORTANT!
 Aduc la cunoștința On. Dame din loc și din împrejurimea Brașo-
 vului, că m'am reîntors din voiaju de toamnă din streinătate și
am adus un mare asortiment de
PĂLĂRII
 de Dame, Domnișoare și de Copii pentru sezonul de toamnă și iarnă.
 Asortiment bogat de Modele din VIENA și PARIS se gă-
 sesce tot deauna în magazinul meu. Pălării vechi prelucrez
 după moda cea mai nouă și cu prețuri foarte moderate.
 Asemenea se primesc în salonul meu orice comandă pre-
 cum: ROCHII, BLUZE, COSTUME de DAME și de COPII
 de cusut precum Rochii și pălării de doliu se efectuează
 în 24 de oare cu prețuri foarte reduse.
 Rog Onoratele Dame a-mi da tot sprijinul Dumnilor.
 Cu toată stima
ROSA WEISS,
 Strada Porții Nr. 16. Etajiul I.
 [8002,13-10]

STABILIMENTUL DE ACID CARBONIC
 a lui MUSCHONG din Baia Buziaș
 modern instalat — afară de Kartel livrează prompt ori ce cantitate de
ACID CARBONIC
 natural, chemic foarte curat, fluid
 din izvoarele cu acid carbonic din Băile dela
 Buziaș renumite în toată lumea, pentru fabri-
 carea de apă gazoasă, cărciumarilor,
 și alte scopuri industriale.
 Să nu se schimbe cu acid carbonic preparat
 artificial și puțin sporic.
Serviciu demn de încredere și conșcențios!
Apă minerală și apă vindecătoare
 în sticle de 1/4 și 1/2 litru.
 Cu succes miraculos la suferințe de inimă, riachi și băgică.
Apă de masă de rangul întâiu!
 Informații se dau cu plăcere din partea
Muschong's Kohlensäure-Werke und
Mineralwasser Versandt in Buziașfürdő.
 Adresa telegramelor: MUSCHONG BUZIASFÜRDÖ. — Inter. Telef. 18.

Cruce séu stea duplă electro-magnetică
 Patent Nr. 86967.
 Nu e crucea lui Volta. Nu e mijloc secret.
Vindecă și inviorează pe lângă garanție.
 Deosebită atențiune e a acest aparat vindecă boa- se da împrejurării, că le vechi de 20 ani.
 Aparatul acesta vindecă și folosește contra: durerilor de cap și dinți, migrene, ne-
 uralgie, împedecarea circulațiunei sângelui, anemie, amețeli, țiturturi de ureche, bătăle de ini-
 mă, agărări de inimă, asmă, aușul greu, agărări de stomac, lipsa poftel de mâncare, re-
 ceală la mâni și la picioare, reumă, podagră, ischias, udul în pat, influența, însămnie, epilepsia,
 circulația neregulată a sângelui și multor altor bôle, cari la tractare normală a medicu-
 lui se vindecă prin electricitate. — In cancelaria mea se află atestate încurse din tôte păr-
 țile lumii, cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine pôte examina aceste atestate
 Acel pacient. care în decurs de 45 zile nu se va vindeca, i-se retrimite banii. Unde oric-
 ce încercare s'a constatat zădarnică, rog a proba aparatul meu.
 Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu e permis să se
 confunde cu aparatul „Volta“, de ore-ce „Ciasul-Volta“ atât în Germania cât și în Austro-
 Ungaria a fost oficial oprit, fiind nefolositor, pe când aparatul meu e în genere cunoscut
 apreciat și cercetat. Deja iestinatatea crucel mele electro-magnetice e recomandată îndosebi
 Prețul aparatului mare e 8 cor. Pretul aparatului mic e 6 cor.
 folosibil la morburii, cari nu sunt folosibil la copii și femei de
 mai vechi de 15 ani. constituție foarte slabă.
 Expediție din centru și locul de vânzare pentru țers și streinătate etc.
MÜLLER ALBERT, Budapesta, V/28, Strada VADÁSZ 34,
 colțul strada Kálmán.

Prafurile-Seidlitz ale lui MOLL
 Veritabile numai dacă fie-care cutiă este provădută cu marca de
 apărare a lui A. MOLL și cu subscrierea sa.
 Prin efectul de leuire durabilă al Prafurilor-Seidlitz de A. Moll în contra greutăți-
 lor celor mai ce-bicose la stomac și pânteece, în contra cărcelilor și arelei la stomac, con-
 stipațiunei cronice, suferinței de ficat, congestiunei de sânge, haemorhoidelor și a celor mai
 diferite bôle femeesci a luat acest medicament de casă o răsnândire, ce crește mereu de
 mai multe decenii încôce. — Prețul unei cutii originale sigilate Corône 2— Falsificațiune se vor
 urmări pe cale judecătorească.
Franzbranntwein și sare a lui Moll.
 Veritabil numai dacă fie-care sticlă este provăzute cu marca
 de scutire și cu plumbul lui A. Moll
 Franzbranntwein-ul și sarea este foarte bine cunos-
 cută ca un remediū popular cu deosebire prin tras (tratat), alină
 durerile de șoldină și reumatism și a altor urmări de rēcă.
 Prețul unei cutii originale plumbate cor. 1.90.
Săpun de copii a lui Moll.
 Cel mai fin săpun de copii și Dame, fabricat după metodel cel mai nou, pentru cultivarea
 rațională a peleii, cu deosebire pentru copii și adulți. — Prețul unei bucăți cor. — 40 b.
 Cincf bucăți cor. 1.80.
 Fie-care bucată de săpun, pentru copii este provădută cu marca de apărare A. Moll.
 Trimiterea principală prin Farmacistul A. MOLL Wien, I. Tuchlauben 9.
 c. și reg. furnisor al curții imperiale.
 — Comande din provinciă se efectuează dîlinie prin rambursă postală —
 La deposite se se cêră anumit preparatele provădute cu iscălitura și marca de apă-
 rare a lui A. MOLL.
 Deposite în Brașov: la d-nii farmaciști Ferd. Jekelius, Victor Roth și en gros la
 D. Eremias Nepoții, și C. H. Neustädter.

„Gazeta Transilvaniei“ cu numărul a 10 fl.
 se vinde la zaraful Dumitru Pop, la tutungeria, de pe par-
 cul Rudolf și la Eremias Nepoții.